

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 417/2025 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om skyddsjakt av trana

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 417/2025 rd undertecknat av riksdagsledamöterna Anders Norrback, Mikko Ollikainen och Christoffer Ingo/sv:

Anser ministeriet att nuvarande bestämmelser och dispenspraxis ger jordbrukare tillräckliga och i praktiken fungerande möjligheter att skydda sina skördar mot skador och biosäkerhetsrisker som orsakas av tranor och som beror på att stora mängder flyttfåglar vistas på odlingsmarkerna, ämnar ministeriet vidta åtgärder för att förenkla dispenspraxis i situationer där skador uppkommer upprepat, och har man vid ministeriet övervägt att utreda möjligheterna att övergå till en allt mer standardiserad skyddsjaktmodell som påminner om Sveriges modell, där markägare under vissa förutsättningar kan ingripa i situationen snabbare och mer förutseende än för närvarande?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Såsom det framgår i frågan koncentreras skadorna från tranor på odlingar till Österbotten och södra Lappland, som är viktiga rastområden för tranornas flyttning. Mest skador uppstår på kornodlingar och längre norrut på havre, och i mindre utsträckning på vissa andra odlingsgrödor, såsom vitkål och isbergssallat. Utifrån statistik om skadeersättningar för tidigare år har skador från tranor uppstått årligen på cirka 300–600 hektar, med andra ord hänförde sig skadorna från tranor till 0,03 % av odlingsarealen år 2023 och till 0,02 % av odlingsarealen år 2024. Granskat på riksomfattande nivå är det därmed fråga om ett fenomen som gäller ett begränsat område.

I Finland är tranan (*Grus grus*) fridlyst enligt naturvårdslagen, och i gemenskapslagstiftningen hör den till arterna i bilaga I till fågeldirektivet, det vill säga arter för vilka medlemsstaterna ska anvisa skyddsområden. På samma sätt som alla andra tranarter är den tranart som förekommer i Finland noggrant skyddad enligt bilaga II till Bernkonventionen. Finland har undertecknat avtalet om bevarande av afro-eurasiska flyttande vattenfåglar, vars centrala mål är att trygga stammarna av flyttande vattenfåglar längs hela deras flyttrutt. De viktigaste rastområdena för tranor är också viktiga rastområden för många andra fåglar som flyttar från norr.

Internationellt sett har tranfåglarna minskat kraftigt, och trots att den trana som förekommer i Europa har klassificerats som livskraftig i Finland, har Europas tranapopulation genomgått regionala kollapser till följd av den fågelinfluensa som spridits i Europa.

Finländsk rättspraxis tolkar fågeldirektivet så att det finns andra metoder för att minska problem som orsakas av skador från stora fåglar, än att döda dem. Skydds jakt enligt Sveriges modell är inte möjlig på basis av den rådande tolkningen av fågeldirektivet och rådande rättspraxis. Att döda tranor på deras viktigaste rastplatser under flyttningen skulle vara problematiskt ur synvinkeln för den nationella lagstiftningen, gemenskapslagstiftningen samt internationella avtal för skydd av fågelbeståndet.

Även om trana inte är en art som specifikt beaktats i regeringsprogrammet har miljöministeriet under hela regeringsperioden arbetat för att undanröja hinder för jakt på skadliga fågelarter som vitkindad gås och skarv.

Gällande lagstiftning erbjuder flera metoder för att jaga bort tranor och andra arter som orsakar skador på odlingar. Även undersökningar som behandlar ämnet ger stöd för att det finns andra metoder att lösa problemet än att skjuta fåglarna. Fågeldirektivet förutsätter användning av andra tillfredställande lösningar för att förhindra allvarliga skador före sistahandslösningen, som är att döda individen.

Till de delar åtgärder för att jaga bort fåglarna inte leder till önskat resultat, har staten förberett sig på att kompensera kostnaderna för skador på odlingar som orsakats av fridlysta arter. Lagen om förebyggande och ersättning av skador orsakade av fridlysta djur har stiftats specifikt för förebyggande och ersättning av skador orsakade av fridlysta arter. Skador orsakade av fridlysta djur på exempelvis åkrar och insamlad skörd kan med stöd av lagen ersättas på grunder som fastställts närmare i lagen. Dessutom kan med stöd av lagen beviljas understöd exempelvis för förebyggande av skador på odlingar på det sätt som regleras närmare i lagen. Understöd kan bland annat beviljas för anskaffning av varor och tjänster. Vid bedömning av skadorna är det också möjligt att granska odlad areal som på grund av orsaker förknippade med biosäkerhet inte kan skördas. Med andra ord kan ersättning för skördeskador utbetalas även om en skada som orsakats av fridlysta djur leder till att skörden på grund av försämrad kvalitet inte duger för dess avsedda användningsändamål.

Helsingfors 22.12.2025

Miljö- och klimatminister Sari Multala